

És una de les joies del massís de les Gavarres. Es tracta d'una església romànica, que s'alça majestuosa sobre una petita plana que apareix a la carena formada pel Puig d'Arriells i el Puig Gros. L'element més singular i característic de l'edifici és el seu gran campanar-cloquer, visible des de bona part del massís. És de planta rectangular, amb obertures als tres pisos i coberta apiramidada de quatre vessants.

Les obertures de la planta superior, són finestrels geminats, amb arcs de punt rodó, mainells de secció circular i capitells trapezoïdals. Aquesta planta, de recreuament, es diferencia de l'inferior, en època i tècnica constructiva. El seu parament és format per carreus ben escairats i allissats, amb pedra calcària de dimensions regulars, sense peces sobredimensionades a les arestes.

La influència llombarda del romànic català es presenta en la decoració dels finestrels del pis superior del campanar, amb un fris d'arcuacions. Juntament amb la rectoria i el fossar forma un petit conjunt isolat.

Té dues naus capçades per dos absis semicirculars. Sembla que la més antiga és la de migdia, l'absis de la qual presenta un aparell en espiga i la nau té restes de pintures murals romàniques. La volta, apuntada, és posterior. Al llindar de l'entrada de l'església hi ha la làpida sepulcral del rector que va morir el 1817, a mans d'uns bandits que van saquejar l'església. S'hi pot llegir, en un llatí poc acadèmic, com va morir.

L'acta de consagració

El 1989 es va descobrir una còpia del text de la dotalia o acta de consagració de l'església a l'Arxiu Capítular de Girona, que va realitzar Guillem Molas al segle XVIII. Gràcies a aquest document se sap que el 29 de gener de 948 el bisbe Gotmar de Girona va venir a Fitor per consagrar l'església, que havia estat edificada pel prevere Altimir i els levites Placià i Tassi, amb l'ajut de tots els fidels. La nova església va ser dotada, com era el costum, amb diversitat de propietats per part de diferents persones. Les donacions van consistir en terres, vinyes i «muntanya».

